

DOLENJSKE NOVICE

Dolenjske Novice izhajajo vsak petek; ako je ta dan praznik, dan poprej.

Cena jim je za celo leto (od aprila do aprila) 3 K, za pol leta 1.50 K. Naročnina za Nemčijo, Bosno in druge evropske države znaša 3.50 K, za Ameriko 4.50 K.

List in oglasi se plačujejo naprej.

Vse dopise, naročnino in oznanila sprejema tiskarna J. Krajec nasl.

Cesarjev 85 letni rojstni dan.

In zopet so peli zvonovi slovesno pesem, ki je donela 17. in 18. avgusta čez mesto in vas, čez vse dežele cele Avstrije. Praznik so oznanjali, avstrijski veličasten praznik! Naš presvitli vladar **FRANC JOŽEF I.** je obhajal 85 letnico svojega rojstva. A žalibog, praznoval je svoj jubilej sredi med bojnim gromom, ko napadajo ljuti sovražniki od vseh strani njegovo državo. In za vzvišen svoj jubilej je imel in ima vladar skrbne oči obrnjene na svojo hrabro armado, ki se bori za srečo Avstrije. Z zaupanjem gleda na armado, ki mu napravlja brez dvoma največ veselja za jubilej s svojimi velikimi zmagami. Ponosno se pa ozirajo tudi naša armada in vsi avstrijski narodi na sivolasega očeta svojega, želeč mu vse najboljše k njegovemu jubileju, želeč mu končne slavne zmage nad vsemi sovražniki.

Vsi avstrijski narodi so naravnost tekmovali, gledé sijajnejšega slavlja svojega preljubega vladarja. Tudi Slovenci nismo prav nič zaostajali. Koliko vročih prošenj, prisrčnih želj in pobožnih molitev se je pošiljalo posebno te dni Vsemogočnemu za našega predobrega slavljenca in vladarsko rodbino, za zmago in mir, to ve le Bog sam! In to dejstvo naj sladki presvitlemu cesarju njegovo velezaslužno življenje.

Kakor vse avstrijske narode, tako tudi nas Slovence preveva ob tem zgodovinskem jubileju ena želja:

Vsemogočni ohrani našemu preljubemu vladarju vsikdar svojo naklonjenost in podeli zmago Njegovemu slavnemu orožju in blagoslovljen mir vsem narodom Njegove cele mogočne Avstrije! — Zmaga in mir

Avstrije pomeni mir in srečo tudi naši ožji slovenski domovini, da bode lahko nadalje pod modrim vladarstvom habsburškega žezla varna na svoji zemlji ter lahko napredovala duševno in gmotno. Naj se tedaj kot izraz hvalečnosti razlega po vsej slovenski zemlji naša ponovna sveta prisega k 85. rojstnemu dnevju preljubega vladarja Franc Jožefa I.: **Ostanemo zvesti Bogu in cesarju in zvesti Avstrijski državi, a zvesti pa tudi svojemu slovenskemu narodu!**

Tudi Novomesto je praznovalo 85. rojstni dan našega presvitlega cesarja in ljubljene očeta nad vse prisrčno in sijajno. Na predvečer se je v kapiteljski in frančiškanski cerkvi slovesno zvonilo. Nato je uprizorila uniform. meščanske garde godba v kljub malemu številu godcev lepo serenado, katere se je udeležilo pri ugodnem vremenu malodane vse občinstvo in vsi tukaj bivajoči begunci. Sprevod se je ustavil pred c. kr. okrajnim glavarstvom, ki je bilo mično okrašeno, njegovo pročelje s cesarskim grbom pa se je lesketalo v neštevilnih lučicah. Tudi nekatere privatne hiše so bile razsvetljene. Splošne razsvetljave in bakljade se žalibog ni moglo izvršiti zaradi različnih ovir v sedanjih razmerah. Zato so pa meščanje za razsvetljava namenjene stroške rajši obrnili v prid „Rdečemu Križu“ v pomoč ranjencem, kar gotovo popolnoma odgovarja intencijam predobrega našega vladarja, ki ne želi posvetnega blišča in hrušča, dragocenega sijaja in bleska, po jedin in gostij, sprevedošč in obhodov, temveč hoče, da se njegov jubilej poslavi

z dobroteljnostjo, za kar daje sedanja svetovna vojna dovolj polja in vsestranske prilike. Z lepim vzgledom se je odlikovala v tem oziru naša novomeška mestna občina, ki je naklonila namesto nameravane splošne mestne razsvetljave in bakljade svojim uslužbencem draginjsko podporo po 20% od mesečne plače ter razdelila med ubožnejše rodbine od v vojno vpoklicanih, kakor tudi med mestne reveže nad 500 kron, poleg tega je pa še dala rodbinam z nedoraslimi otroci 60 komadov kruha po pol kile moke. Sicer je pa vse mesto okrasilo svoje hiše z zastavami in je bilo slavnostno razpoloženo.

Na dan 18. avg. je ob obilni asistenci daroval mil. g. prošt dr. Seb. Elbert pontifikalno sv. mašo ob 9. uri v kapiteljski cerkvi, katere so se udeležila v polnem številu vsa oblastva pod vodstvom svojih predsednikov in predstojnikov. Nadalje so bili navzoči: redovniški zastopniki, ves oficirski zbor, prostovoljni strelci, vojniki-rekonvalescenti, zastopstvo gasilnega društva, meščanje iz vseh stanov ter begunci. Sploh je bila kapiteljska cerkev natlačeno polna vernikov, katere je danes združila v hiši božji ena in ista misel ena in ista želja: moliti in Boga prositi za svojega preljubega 85 letnega očeta, cesarja Franc Jožefa I. — Kakor vsikdar ob izvanredno slovesnih dneh bilo je še prav posebno pri tej slavnosti cerkveno petje izborna in godba vzvišena. Sodelovalo je 40 pevk, pevcev in godbenikov, katerim gre zares vsa čast in pohvala.

Opoludne je bil cesarski diner, pri katerem so bili navzoči vsi predstojniki c. kr. svetnih in cerkvenih uradov, oficirski častniški zbor in zastopnika novomeške uniform. garde. Slavnostni govor v krasnih besedah, polnih navdušenja, ljubezni in udanosti do cesarja in presvitile vladarske

rodbine je imel konteradmiral Del' Adami. Pri njegovi napitnici na Franca Jožefa I. je zaigrala meščanska godba cesarsko himno.

Po slavnostnem banketu so vsi visoki udeleženci obiskovali vse tri tukajšnje vojaške bolnišnice ter so ranjence obdarovali s pecivom, čajem, smodkami in cigaretkami. Povsod so pa stregle častivredne dame od „Rdečega Križa“, ki so vsikdar s svojo ljubeznjivostjo in požrtvovalnostjo na svojem mestu. Pred mestno telovadnico so pa bili pogoščeni prostovoljni strelci. Vsi obilni darovi so došli iz radodarnih rok skupnega novomeškega občinstva, ki nikdar ne zaostaja za velikimi dobrotniki v enakih slučajih s svojim dobrim in usmiljenim srcem.

V Šmihelu je bila cesarska sveta maša tudi isti dan ob 9. uri z veliko asistenco. Vdeležili so se vojaki iz bolnišnice gg. Usmiljenih bratov s preč. o. prijorjem, občinski odbor z g. županom, zastopstvo požarne brambe v uniformi in obilo drugih vernikov. V velikem številu je prihitela tudi šolska mladina, da se je združila z vsemi navzočimi v iskrenih molitvah in prošnjah do Boga za onega svojega preljubega „Očeta“ cesarja, ki ima vsikdar plemenito, velikodušno in preplago srce za otroke. — Darovanje za „Rdeči Križ“ je izneslo 32 kron.

Prejeli smo še tudi iz Št. Jerneja popis, kako lepo so poslavlili 85 letnico cesarjevo z zvonjenjem, z razsvetlavo, z razobešenjem zastav, z okinčanjem hiš, s slovesno sv. mašo ob navzočnosti vseh mnogoštevilno zbranih občanov, požarne brambe, c. kr. orožnikov, itd., in še od več drugih župnij, ki so si pa vsa enaka po vsebini in duhu in ki se stekajo tudi v našo odkritosrčno molitev do Vsemogočnega: „**Bog ohrani, Bog obvari, nam cesarja, Avstrijo!**“

LISTEK.

Veležupnik šentrupeški potrjuje in ustoličuje župnika (vikarja) v Polšniku še posle utemeljenja novomeškega kapiteljna.

Spisal Ivan Steklasa.

V moji knjigi „Zgodovina župnije Šent Rupert na Dolenjskem“ stoji na strani 292. navedeno to-le: „Veležupnik šentrupeški je imel celo pravico potrjevati ter umeščevati njemu prezentirane vikarje, dokler ni bil utemeljen novomeški kapitelj, ki je dobil potem to pravico kot lastnik veležupnije šentrupeške. Veležupnik šentrupeški je potrjeval in umeščeval vikarje v Polšniku, Boštanju in Mokronogu. Pred nedavnim sem našel v novomeškem kapiteljskem arhivu prav važno listino o tem pravu šentrupeškega veležupnika posebej za Polšnik. Listina (Fasc. XXIX. C. Nr. 1, 22 x 30 velika) na celi poli čvrstega popirja je dobro ohranjena. Pisana je v nemškem jeziku. Od znanj ima napis: Praesentati ad Parochiam Pillichperg A. 1532; od zdolaj pa: praesentacio de plebe pillichperg Pfarr Pillichperg Numerirte Schriften D Nr. 52. Na listini se nahajata od zdolaj dva majhna dobro ohranjena pečata od

voska s početnimi črkami I. A. in W. A. to je od Ivana in Blaža Abfaltrerja. Listina je izdana na Roju 3. avgusta 1532.

Po tej listini izvemo, da je l. 1532 umrl polšenski župnik Erazem Hlapše (Clapshe). Valvasor (VIII. 767) omenja tri župnikov tega imena v Šmartnem pri Litiji in sicer: Daniela (1567—1569), Mihela (1570 do 1509) in Ivana (1610 do 1613). Da ne ostane župnija v Polšniku brez upravitelja, sta predložila brata Abfaltrerja Ivan in Blaž v imenu svojega strica Anža Abfaltrerja, ki je imel od starine pravico kot starešina rodovine prezentirati duhovnika za cerkev Matere Božje v Polšniku kot posestnik graščine Roj. Leta 1286. je rodovina Abfaltrerjev utemeljila kuracijo v Polšniku s privoljenjem tedanjega šentrupeškega veležupnika Hermana, kateremu je podelil tedanji oglejski patrijarh pravo potrjevati in ustoličevati vikarje v Polšniku. (Zgodovina župnije Šent Rupert na Dolenjskem str. 38.) Od tega časa je ostalo to pravo pri veležupnji šentrupeški. Za veležupnika Jakoba Turjaškega vemo, da je imel potrditi in ustoličiti l. 1491. župnika Petra Uliča, ali ni mogel to storiti, ker je trajala pravda med rodovino Abfaltrerjev, komu pripada pravo prezentacije. (Zgodovina župnije Šent Rupert na Dolenjskem str. 62—63.) Ko je bila veležupnija šentrupeška pri-

klopljena novomeškemu kapiteljnu, je prešlo to pravo prezentacije na novomeškega prošta, ki pa s početka ni vršil to pravo, kakor dokazuje omenjena listina. Anže Abfaltrer kot starešina rodovine ni mogel sam prezentirati duhovnika. Kot znan in dober vojniki, ki se je proslavil že l. 1511. pri obsedanju Gradiške po Benečanih, je bil poklican med drugimi kranjskimi junaki tudi on na pomoč proti Turkom, ko so le-ti obsedali l. 1529. Dunaj, a l. 1532. je bil po tej listini v vojski na Ogerskem in Češkem ter zapovednik in gradnik na Dunaju (so er jetzt zu Vungarn vund Pehmen Statt Hauptman Anwalt vund Purgkraff zu Wien) po Valvasorju (XV. 427) pa vojaški svetovalec in podmaršal (königlicher Maj. Kriegsraht und Unterfeldmarschall). Mesto njega sta z njegovim dovoljenjem kot starešine predložila za župnika v Polšniku častitega in vse hvale vrednega gospoda Tomaža Steklina, duhovnika v Šmartnem pri Litiji. (Ta mož Steklina je bil po Valvasorju (VIII. 767) kesneje župnik v Šmartnem pri Litiji od l. 1550—1566.) Omenjena Abfaltrerja pa ga nista predložila novomeškemu proštu, nego po starem pravu tedanjemu šentrupeškemu župniku Vilemu Gymplerju (dem wirdigen Laypryster Heren Vilhelm Gympler Vicarij zu Sandt Ruprecht), ki je bil ob enem tudi kanonik novomeški, kar izvemo iz druge listine, izdane l. 1570

(Fasc. IX. Nr. 5.) Tedaj je šentrupeški veležupnik še tudi posle utemeljenja novomeškega kapiteljna potrjeval in ustoličeval vikarje po župnijah, ki so spadale od starine pod Šent Rupert. Za Polšnik imamo v omenjeni listini neposredni dokaz za to, dočim se nam za Boštanj ni shranila listina glede tega prava. V poznejših prezentacijskih listinah o mokronoških vikarjih pa stoji zapisano, da izhaja moč prošta novomeškega potrjevati in ustoličevati vikarje mokronoške le kot imejtelje šentrupeške veležupnije. Tako imamo zapisano v listini iz l. 1677 (Fasc. XXIX. B. Nr. 2) „Demnach wollen Euer Hochw. vnd Grafen: Gnaden alß Propsten zu Rudolfswert massen derselben respectu der Pfarr St. Ruprecht in Sachen das jus confirmandi, instituendi et installandi wollhergebrachten gebrauch nach zuständig ist, fürwaisen“ itd. Ravno tako stoji navedeno v listinah iz l. 1754 (Fasc. XXIX B Nr. 12), iz l. 1754 (Fasc. XXIX B Nr. 15) in iz leta 1776 (Fasc. XXIX Nr. 18.)

Po tej listini izvemo tedaj tudi, da je bil bržkone izza vikarja Pavla Čevljiča ali po drugi pisavi Zaytlichu, v Št. Rupertu vikar župnik Vilem Gympler, ki ni naveden v moji knjigi na str. 145. More se uvrstiti med vikarja Čevljiča in Ivana Dornekerja, ki ga je nasledil v župnijski časti.

Kako draga bo moka?

Preskrba z vsakdanjim kruhom dela danes velike skrbi državi in posameznim njenim prebivalcem. Prestali smo v tem pogledu že težke čase in težko pričakujemo, da se obrne vse zopet na bolje.

Vlada je izdala že razne odredbe, da se zagotovi prebivalstvu potrebni živež in da se cene ne pretiravajo. Kajti vsi imamo do življenja enake pravice, kmet in meščan, reven in bogat. Ako se bodo vse odredbe za preskrbo prebivalstva prav izvajale in res izvajale, potem smemo upati, da ne bo zmanjkalo vsakdanjega kruha in da tudi njegova cena ne bo tako visoka kakor je bila v pretečenem vojnem letu.

Kakor vemo, je vlada vse žito zasedla tako, da ga noben drugi ne sme kupovati kakor le vojno žitni prometni zavod ali pa njegovi pooblaščenici. Žitu samemu je pa vlada nastavila ceno, ki je primerna današnjim razmeram. Višja je kakor pred vojsko, ker so se zvišali stroški pridelovanja, odkar imamo vojsko. Vendar je po drugi strani dokaj nižja, kakor je bila v zadnjem času, ko so jo kupci in prodajalci brezvestno pretiravali. Od 15. septembra naprej je nastavljena cena za 100 kg pšenice na 34 K in za 100 kg rži na 28 K. Za to ceno bomo morali odajati naše žito v prodaj.

Ako je vlada za žito nastavila take cene, potem se bo morala tudi cena za moko znižati. Cena moke mora priti v soglasje s ceno žita, v tisto soglasje, kakor je bilo pred vojsko. Kakšna cena moke bi pa odgovarjala novim cenam žita, ki imajo veljati od 15. septembra naprej?

Če vzamemo za primer cene žita in moke, kakor so bile pred vojno, potem se lahko prepričamo iz dotičnih tržnih poročil statistične centralne komisije, da so znašale na Dunaju pri pšenici 28 K 40 h za 100 kg, pri moki pa in sicer pri moki št. 0 po 45 K 30 h, pri moki št. 4 po 39 K in pri moki št. 7 po 34 K 30 h za 100 kg.

Če ima veljati od 15. septembra naprej 100 kg pšenice 34 K, potem se mora tudi sedanja cena moke primerno znižati in sicer za toliko, da bo prišla njena cena v soglasje s ceno žita. Če preračunimo ceno v tem razmerju, potem se ima za naprej prodajati moka po sledečih cenah: moka št. 0 po 54 K 20 h, moka št. 4 po 47 K 20 h in moka št. 7 po 40 K.

Seveda so to cene, ki veljajo za kupčijo na debelo. Pri nadrobni prodaji se bodo cene nekoliko zvišale, ker nastanejo na poti do nadrobne prodaje še razni drugi stroški. Vendar je upati, da bodo cene znosne, ker nima vojno žitni prometni urad namena, delati dobiček in okoriščati sebe, ampak nalogo, pomagati prebivalstvu do potrebnega vsakdanjega kruha.

Moka bo toraj cenejša, kakor smo jo dosedaj kupovali. Seveda se bo njena nadaljna cena ravnala tudi po tem, kako bomo z moko preskrbljeni in založeni do nove letine. Močno bo cena moke odvisna pozneje od tega, koliko in po kaki ceni jo bomo dobili iz Ogrskega. Kajti z našim žitom bomo izhajali le do spomladi, ker ga premalo pridelamo za celo leto. Tozadevna pogajanja z Ogrsko, da se zagotovi potrebna množina žita in moke, so v tiru, pa še niso končana in ne vemo danes, kako drago bomo dobili žito iz Ogrskega. Na vsak način je nujno potrebno, da si potrebno množino pšenice iz Ogrskega čimprej zagotovimo in da jo dobimo po primerni ceni. Sicer se lahko zgodi, da bodo Ogrji svoje maksimalne cene za pšenico, ki so že sedaj višje kot naše, pozneje razveljavili, in da bodo pri ceni pšenice pritiskali tako kakor so naprimer pri turšici.

Cena moke in vsakdanjega kruha se bo pa tudi po tem ravnala, koliko žita

in moke bomo dobili iz Rumunije in po kaki ceni, ker je danes mogoče, da se bo naša država lahko zalagala tudi z žitom in moko iz te države.

Lahko smo tedaj saj deloma pomirjeni, da se bo dalo z vsakdanjim kruhom izhajati tudi do nove letine 1916.

Rohrman.

Odredbe zoper privijanje cen.

(Konec.)

Označenje cen.

Velikega pomena je za občinstvo in za oblastva sploh, in za kontrolo še posebej, da se cene za živila v prodajalnah in trgih primerno označijo. Dolžnost za to ustanavlja že obrtni red, ki v § 52 predpisuje, da mora obrtno oblastvo odrediti za nadrobno prodajo predmetov, ki se za vsakdanje preživljanje potrebujejo, označenje cen z ozirom na kakovost in količino. Žal se ta že v miru važna in radi tega kot stalna uredba mišljena uvedba obrtnega reda v praksi ni povsod izvajala. Izpolnjevanje tega predpisa je skoro postala izjema. V vojnih časih, ko se cene dvigajo in se privijanje cen tako razširja, ima ta žal skoro pozabljeni predpis čisto poseben in povečan pomen. Oblastvom se nalaga dolžnost, da strogo skrbe, da se bo omenjeni predpis brez izjeme izvrševal, izvrševanje neprestano nadzorovalo in da se bodo posebno glede nekaterih predmetov povsodi, torej na trgih, ter tudi v prodajalnah in na stojnicah, označevale cene. Ti predmeti so pred vsem: moka, sladkor, meso, mesno blago, mast, sirovo maslo, zabela, salo, jajca, sveža zelenjava, sočivje, sadje, krompir i. dr.

Zasega blaga in zatvoritev obratovališč.

Da se zatre privijanje cen v obrtnih podjetjih in na semnjih, se morajo nadalje ondi, kjer je treba posebno strogega postopanja, da se premaga upornost, v izdatni meri uporabljati dosedaj premalo porabljena prisilna sredstva § 152 obrtnega reda; po navedenem določilo smejo oblastva pri izvrševanju kazenskih obsodb in drugih odredb uporabiti potrebna sredstva, da se zasigura uspeh naredb, namreč: zaseči smejo blago in zapreti obratovališča.

Izkazi cen.

Da dobe pregled o razvoju cen in podlago za morebitne odredbe, morajo politična deželna oblastva, v kolikor se to ne godi že, sestavljati vsak teden izkaze tržnih cen in cen za nadrobno prodajo, kakor so se dognale v preteklem tednu v deželnem glavnem mestu in eventualno v drugih večjih in za razvoj cen važnih konsumnih središčih. Ti izkazi cen se morajo z največjo točnostjo in po resnici sestavljati po vzorcu, določenem od ministrstva za notranje stvari, in naj dajejo političnim deželnim oblastvom podlago za ureditev cen in za ukrepitev kazenskega zasledovanja; služili pa bodo tudi ministrstvu za notranje stvari za nadaljnje ukrepe. Radi tega morajo deželna oblastva en izvod teh izkazov vsak ponedeljek, pričeniši z 9. avgustom 1915, predložiti ministrstvu za notranje stvari.

Kako se doseže zmanjšanje cen.

Jasno je, da se samo s kontrolnimi odredbami in s strogimi obsodbami krivcev zla privijanja cen ne da v korenini zatreti in da je treba razun teh odredb uporabiti še druga sredstva, ki so sposobna naravnim potom doseči zmanjšanje cen. Vsekakor je to najtežavnejše vprašanje. Brez ozira na vladne ukrepe, ki se o njih razmišlja, se mora na vsak način večjim občinam, posebno deželnim glavnim mestom nujno priporočati, da s primernimi odredbami vplivajo na ureditev cen. Razna mesta tu- in inozemstva so si v tem oziru že dosedaj prizadevala na priznanja vreden način. Akoravno se morajo občine pri nas boriti z večjimi težavami kakor v nemški

državi, in so pri nas povečini gospodarske razmere neugodnejše kakor ondi, opozarjamo vendar na zgled mesta Hamburg, ki je dosedaj že izdalo 30.000.000 mark za nakup in razdelitev cenenege mesa in krme, ki je ustanovilo pitališča za prešiče, izdelovalo trpežno blago in ga oddajalo prebivalstvu. Na tem mestu priporoča ministrstvo za notranje stvari pred vsem drugim, naj se s primerno organizacijo tržnega prometa odstranijo vsi pojavi, ki povzročajo oškodovanje konsumentov, in naj se olajša neposredni promet med konsumenti in producenti posebno ondi, kjer je prekupstvo povzročilo izdatno, neopravičeno zvišanje cen.

Sodelovanje državnih in občinskih oblastev.

Politična, policijska in občinska oblastva se morajo ravno na tem torišču medsebojno podpirati in morajo sodelovati v pravilnem spoznanju važnosti, ki jo ima stvar. Naj si so se tuptam tudi pojavile diference med državnimi policijskimi oblastmi in občinskimi oblastmi radi postopanja v primerih privijanja cen, je treba temu nasproti poudarjati, da — ne glede na to, da morajo vsa oblastva roki v roko sodelovati pri zatiranju gospodarskih posledic vojne, — že zato ni povoda za kompetenčne težkoče, ker je privijanje cen dejanje, ki se sodnijsko kaznuje, in so že po kazenskem pravdnem redu vsa varnostna oblastva, torej državna in občinska, zavezana, da sodelujejo pri zasledovanju kaznivih dejanj. Stvar državnih in občinskih organov bo torej, da taka kaznjiva dejanja zasleduje, in v ta namen n. pr. tako na trgu, kakor v prodajalnah pregledujejo, in v danem slučaju brezobzirno napravljajo kazenske ovadbe.

Sklepne opombe.

Pričakujoč, da bodo vsa prizadeta oblastva ta navodila vestno izpolnjevala, naproša ministrstvo za notranje stvari, da se mu od primera do primera posebne opazbe naznanijo; ministrstvo bo stvari služee nasvete vsikdar hvaležno sprejemalo. Končno pripominja ministrstvo, da se bo zoper organe, ki svoje dolžnosti glede zatiranja privijanja cen sploh ne ali nezadostno izpolnjujejo, z vso strogostjo postopalo; nasprotno pa bodo predpostavljena oblastva najodločneje podpirala delovanje tistih uradnikov in uslužbencev, ki pravilno in strogo pojmujejo svojo javno službo brez ozira na vse neprijetnosti izvršujejo v navedenem oziru svojo dolžnost.

Gospodarske drobtine.

Naše občine in prisilna oddaja živine za vojsko. Sedaj se je začela tudi pri nas pobirati živina za vojaštvo in imajo poklicane občine nalogo, da postavijo vsake 14 dni določeno število živine na mesto oddaje. Veliko delavne živine bo šlo sedaj v zgubo in je opravičena bojazen, da bo našo kmetijo čim dalje težje obdelovati, veliko teh pa sploh nemogoče. Opozarjamo naše občine, da po svojih zaupnikih najvestneje poizvedujejo, katera živina se za sedaj najlažje pogrša. Kajti le taka naj bi se za sedaj oddajala, dokler ni hujše sile. Kar kdo prostovoljno ponudi, to naj se pred vsem vpoštevava, zato je opozoriti naše gospodarje od strani občin, da naj tudi prostovoljno priglašajo svojo živino, ker se ima taka pred vsem vpoštevati. Za prisilno pobiranje naj se izbira pred vsem živina, ki je za prodaj namenjena, če tudi šele pozneje. Pri zadnjem prebiranju se je videlo, da so se prignali prav lepi voli, rejeni za prodaj, ki niso bili več za delo namenjeni. Tako živino naj se tudi za naprej jemlje, ker se oddaja brez posebne škode za kmetijo. V drugi vrsti naj se jemlje živino, ki je kupljena in ki se za kupčijo redi, tedaj voli, s katerimi se baranta. Tudi taka živina se bo nekoliko lažje pogršala,

če tudi ne bo prinesla tega denarja, ki ga je stala. Kdor prekupčuje, mora tudi riskirati in mora biti pripravljen na izgube. Varovati pa je do skrajnosti živino, ki je doma izrejena in ki se rabi za delo. Toliko glede na prebiranje živine same. Seveda je v poštev jemati tudi večje in manjše potrebe posameznih kmetij za delavno živino, kajti tudi v tem oziru se kažejo razlike, katere kaže našim županstvom upoštevati, da ne bo naša kmetija preveč trpela.

Proti vranam. Letos se pozna, da nam manjka pušk in streljanja. V številnih jatah se spreletujejo vrane in preže na turšico, na kateri delajo občutno škodo, če jih pravočasno ne odpodimo. Dajmo vrane preganjati! Dajmo jih odganjati s plašili. Priporoča se, da uporabljamo vsa običajna strašila, katerih se vrane bojé. Dajmo jih pa tudi sami odganjati. Kdor vidi tolpe vran, da se vsedajo na turšico, naj jih prepodi z mahanjem in kričanjem. Ob splošnem preganjanju se jih bomo vendar-le odkrižali v tem za turšico najbolj nevarnem času.

Predenica na strniščni detelji dela letos veliko škodo. Cele njive so sem in tja preprežene s to nevarno zajedalko. To je nekaj nenavadnega. Predenica se pokaže sicer v drugi košnji detelje in le mestoma. Letos je pa že strniščna detelja polna te požrešne škodljivke. V takem slučaju nimamo drugega izdatnega pripomočka, kakor da deteljo čimpreje pokosimo in na najbolj napadenih mestih požgemo. Poleg navadne drobnozrnate predenice je napadla letošnja strniščna detelja tudi debelozrnata predenica, ki ima debelejšje niti rjavorumenkaste barve (vrsti *Cuscuta arvensis* in *Cuscuta racemosa*). Kjer je njiva čez in čez napadena, tam je prišla seveda s semenom notri in je treba zares skrajne previdnosti, da ne zanašamo s slabim, nečistim semenom sami ta pogubni plevel notri.

Nakup triletnih žrebet po e. i. kr. remontno asentni komisiji št. 8 se bo vršil kakor sledi: 29. avgusta v Cerkljah od 8. do 9. ure dopoldne na vasi, v Kostanjevici od 10. do 11. ure dopoldne na sejmišču, v Št. Jerneju od 12. do 1. ure popoldne na sejmišču, v Novem mestu od 4. do 6. ure popoldne na sejmišču. 30. avg. v Mokronogu od 11. do 1. ure popoldne pri kolodvoru, 31. avgusta v Kočevju od 12. do 1. ure popoldne na sejmišču, v Ribnici od 12. do 1. ure popoldne na sejmišču.

Belokranjski - vestnik. -

Iz Adlešič 12. avgusta. Včeraj je bilo prav soparno dopoldne. Okolu poludne pa je začelo grmeti. Bali smo se hude ure. A vendar se je nekoliko razprimilo, toda le začasno. Grmelo je skoraj celo popoldne, a okolu 6. ure pa je nastal hud vihar s silnim nalivom, med katerim je padalo tudi nekoliko toče, od začetka bolj drobna, zatem pa precej debela. Padala pa je k sreči med dežjem in bolj redko, tako da ni napravila skoraj nič škode le v Selih je nekoliko pobelila. Več škode pa je naredila v Mali in Veliki Plešivici po vinogradih, kjer je ranila nekoliko grozdje. Pripovedujejo, da je potokla nekoliko tudi po črnomaljski župniji in sicer na Butaraju in v Zorencah. Danes po noči po 1. uri pa smo imeli zopet hud vihar z nalivom, grmenjem in treskanjem. — Miši so naredile precej škode na strni, posebno šeniči, kateri so kar klase odgrizli in pospravile po svojih luknah v zemlji za hrano po zimi, kakor so opazili po nekodi ljudje, ko so orali potem za repo. — Tudi pri nas čujemo včasih gromenje topov z italijanskega bojišča.

Suhor. Huda ura, kakršne ne pomnijo najstarejši ljudje, je razsajala 14. avg. zvečer med 8. in 9. uro. Imeli smo strašno povodenj in točo, da je bilo kar groza. V

Bušinjvasi so na št. 18, 19, 20, 21 in 22 komaj živino izgnali iz hlevov, da bi je bučeča voda ne zalila. En gospodar je vodo gazil do vratu, da se mu je posrečilo vso živino rešiti. Teleta je moral za vratom ven nesti. Svinjakom so vrata odpirali, prašiči so vendar sami plavali in se rešili. Samo Markotu Krašovec št. 20 se je potopilo 15 glav kokoši. Bila je strašna noč, kakoršne ne pomnijo tu najstarejši ljudje! Zjutraj na vse zgodaj gredó ljudje pogledat svoja polja in vinograde in ko vidijo take strašne prizore, začnejo vsi na glas jokati, tudi možje in žene. Ko je pisec teh vrstic to videl, se mu je srce od žalosti trgalo ter vzdihnil: O, ubogo belokranjsko ljudstvo! Zato prosimo naše vrle gg. deželne in državne poslance za pomoč v tej veliki stiski in bedi. — Čujemo, da je i drugod razsajala nevihta in da je toča napravila mnogo škode. — Treska, hudega vremena . . . reši nas, o Gospod!

Dopisi.

Iz Št. Jerneja. Dne 23. avgusta bode slavil 80 letnico svoje častitljive starosti občeznan g. Ivan Saje, nadučitelj v p., hišni posestnik, častni član občine Št. Jernej, bivši zastopnik učiteljstva v c. kr. okr. šol. svetu, itd. — Gospod Saje je bil rojen 1835. leta v Hruševcu pri Straži, župnije Prečna, kot najmlajši sin kmetkega gospodarja. Deško šolo in nekaj razredov gimnazije je obiskoval v Rudolfovem. Potem se je namenil učiti se orglarstva ter mu je bil v to prvi učitelj g. Iv. Kaligar v Hinjah. Tamošnji g. župnik pa je spoznal v Sajetu nadarjenega mladeniča ter mu je nasvetoval, da bi postal učitelj. Absolviral je takratno učiteljsko v Idriji leta 1852/53. ter bil nameščen kot učitelj na Planini (Stockendorf) v kočevskem okraju, kjer je služboval blizu štiri leta. Po sposobnostnem izpitu je služboval v Dolskem tri leta in bil od tu premeščen v Rateče na Gorenjskem, kjer je ostal eno leto in osem dni. Nadalje je služil v novi šoli v Predosljih pri Kranju deset let in od tam je prišel 1. oktobra 1871 v Št. Jernej, kjer je vestno in neumorno deloval kot učitelj in šolski vodja nad trideset let. Vsega skupaj je pa dejansko poučeval 48 let.

V Predosljih se je naš jubilar poročil z g. Marijo Kerth iz Kroke, s katero je živel vedno v zastopnosti in v zadovoljnosti. Ž njo je, obhajal še veselo in srečno srebrno poroko. Žalibog 50 letnice pa ni doživel, ker mu je leta 1891 dobra gospa soproga podlegla kapi. Pokojna je bila vseskozi blaga gospa, najboljša soproga in preskrbna mati in gospodinja. Ni čuda, če se še sedaj pri spominu na njo našemu jubilarju zasolijo oči, ki večkrat rad pripoveduje o nepozabni rajnici.

Od otrok živé našemu jubilarju še tri hčere, od katerih mu ena doma nadomestuje vrlo gospodinjo. Leta 1902, dne 7. julija, ga je pa zadel zopet hud udarec, ko mu je umrl v Slov. Gradcu edini sin Ivan. Gospod Saje je bil dober in skrben oče, ki je znal svoje otroke vedno vzorno in krščansko ter z lastnim zglednim življenjem vzgojevati. Vse je lepo izšolal, četudi z velikimi žrtvami. Imel je pa z vzgojo otrok tudi zares hvalevredne uspehe; zato je bil in je še vedno najbrežnejši v krogu svojih otrok, vnukov in vnukinj, ki vsi sladijo po svoji moči življenje sivemu očetu ter ga obsipavajo s hvaležnostjo in ljubeznijo. Zares, srečen starček, ki si zasadi za mladih dni plodonosno drevo, ki mu rodi sladki sad še v poznih letih! — G. Saje ima pa še tudi 84 letno sestro Urško, za katero skrbi prav po bratovsko lepo. Sicer pa ima še mnogoštevilno drugih sorodnikov na Dolenjskem.

Naš gospod jubilar je bil vseskozi vnet učitelj in moder izobrazovatelj mladine ter zelo spreten in marljiv sadjar, kar spričuje na stotine dreves na njegovem obširnem posestvu. Zaradi svojih učiteljskih

vrlin pridobil si je tudi na višjih mestih priznanje in posebna odlikovanja. Dobil je tudi dvakrat Metelkovo štipendijo po 100 kron. Ker je bil naučil šolarje uničevati škodljive hrošče in glogolove beline, je bil cló v dunajskem časniku „Der österr. Schulbote“ pohvaljen. Tudi slav. c. kr. kmetijska družba v Ljubljani ga je čestokrat pohvalila ter mu podarila srebrno svetinjo in tudi denarja vznak priznanja njegovih zaslug za povzdigo kmetijstva. Od našega presvetlega vladarja, cesarja Franc Jožefa I. pa je dobil častno kolajno za njegovo 40 letno marljivo in plodonosno delovanje. Šent-Jernejčani ga sploh imenujejo svojega „očeta“, saj je bil več rodovom učenik in vzgojitelj in biva vedno mej njimi; tedaj zares zasluži splošno spoštovanje in hvaležnost. Po očetovsko je skrbel za svoje Šent-Jernejčane v vsakem oziru in njegovemu trudu gre zasluga, da se je njihova šola iz enorazrednice polagoma razširila v dvo-, tri- in štirirazrednico. Za njegovega službovanja se je začela graditi sedanja nova šola, v kateri pa ni več poučeval, ker je vstopil popreje v stalni pokoj. Občina Št. Jernej ga je tedaj po pravici z veseljem in hvaležnostjo 22. januarja 1912. leta izvolila svojim častnim občanom. Kot učitelj in občan je bil enako priljubljen povsod in marsikateri nekdanji učenec se spominja s hvaležnostjo svojega dobrega učitelja, ki mu je pripomogel k boljšemu kruhu. — G. Saje je znan vsled svoje izvanredne prijaznosti in ljubeznjivosti ne samo po vsem Dolenjskem, temveč ima v celi deželi Kranjski mnogo dobrih in odkritosrčnih prijateljev, ki se ga bodo za njegovo slavlje gotovo tudi spominjali v molitvi.

Vsa čast pa gre tudi učiteljskemu trudu g. jubilanta, ker je kaj hitro upeljal slovenščino mej došlimi francoskimi in nemškimi gg. patri v Pleterjah, kamor je takoj v začetku zahajal poučevati slovenski jezik. Da so bili uspehi zadovoljni, je dokaz, da govori že več gg. patrov slovensko. Za ta pouk so mu preč. gg. kartuzijani še sedaj od srca hvaležni. Zato hočejo tudi oni počastiti njegovo 80 letnico z zahvalno sv. mašo za njega, ki se bode darovala v zunanji kapeli v Pleterjah, v soboto, 21. t. m. ob 8. uri, in h kateri so povabili g. jubilarja in vso njegovo obširno rodbino. — V župni cerkvi v Št. Jerneju pa se bode služila sveta maša v pondeljek, 23. avgusta, na njegov rojstni dan v zahvalo za vse prejete božje dobrote.

G. Saje pa tudi v pokoju ne miruje in se ne ustraši nobenega truda, če se gre pomagati bližnjemu. Kot odbornik rad pomaga v posojilnici in povsod, kolikor mu je sploh mogoče, z delom in dobrim svetom. Kot naš vedno zvesti naročnik in dopisovalec skrbi še tudi sedaj za razvoj „Dol. Novic“, za katere nam je že pridobil lepo število naročnikov. Bila bi debela knjiga poučnih spisov in dopisov, ki jih je obelodanil g. Saje v „Dol. Novicah“ skozi ves čas njihovega obstoja. Zato mu s temi vrsticami postavimo vsaj mali spominček hvaležnosti za njegov trud ob 80 letnici njegovega rojstnega dneva in k njegovemu 80 letnemu godovanju dne 29. avgusta. Želimo velečastitemu možu-jubilarju, ki si je sklesal premnogo zaslug na polju šole in omike, krščanske vzgoje in izobrazbe ter vedne udanosti do cesarja in domovine, da bi rosil i nadalje blagodejni nebeški blagoslov na njega in sicer do skrajne meje človeškega življenja! Isti božji blagoslov naj pa rosi tudi na njegovo častivredno rodbino, da bi imela predragega očeta še prav mnogo časa v svoji sredi!

Iz Št. Jerneja. Znano je, da so v Št. Jerneju veliki živinski in prašičji sejmi. Občina pa je bila do sedaj vedno v zadregi radi sejmskega prostora, od katerega je morala odškodnino. Sedaj je pa to prašanje temeljito rešeno. Občina je kupila veliko lepo arondiranega sveta. Ta svet je sedaj pri-

rejen po načrtih prvih strokovnjakov za sejmišče. Po izjavi v to poklicanih organov nima sedaj od Ljubljane doli nobena občina tako velikega in vzgledno vredenega sejmišča! V torek 24. t. m. je veliki semenj — prvičkrat na novem prostoru. Naj nikdo ne zamudi ogledati si ga. Čast odločnemu nastopu župana Ivana Krhina!

Iz Podgrada. Toča je pobila v soboto zvečer ob polu 8. uri v župniji Podgrad. Padala je debela kot orehi in tako na gosto, da je bilo vse polje pobeljeno kakor s snegom po zimi, še drugi dan je je bilo na kupe. Potolkla je vaščanom iz Grma, Konca, Pristave, deloma tudi iz Vinevasi vse jesenske pridelke. Uničena je ajda, koruza, proso, zelje, repa, fižol, pesa, korenje. Otave ne bo mogoče kositi, ker je vsa v tla zbita. Tudi sadje je vse sklesano. Jabolka in orehi so posebno dobro kazali. Strašen naliv je odnesel veliko zemlje in izkopal, na več mestih krompir. Pota so vsa razdrta, pesek in gramoz je nanešen na polje. Škodo si je ogledal deželni poslanec in župan g. Josip Zorc. Jokaje mu je ljudstvo razkazovalo uničeno polje. Gospod poslanec je ljudi tolažil in obljubil pomoč. Brez nje bo ljudstvo trpelo veliko pomanjkanje, ker tudi žito ni tako obrodilo, kakor se je pričakovalo. Pšenica, rž, ječmen so obetali bogat pridelek, namlatilo se je pa malo. Zrnje je drobnó, ker je žito letos prezgodaj dozorelo.

Iz bojnega polja piše dne 4. jul. 1915 Anton Hren svojim starišem na Gor. Gračišče št. 1., pošta Toplice, sledeče pismo: „Dragi stariši! — Vsak dan pričakujem odgovora od Vas. Kje je vzrok, da ne dobim več tako pogostoma od Vas pisem, kakor prej? Sicer Vam ne štejem tega v zlo, ker vem, da imate dela dovolj. Zadržitega Vam pa jaz bolj pogostoma pišem, kakor mi dopušča čas, ker s tem se ob enem kratkočasim. Živo mi stojé pred očmi dogodki, ki sem jih že prestal na bojnem polju. Takoj v začetku se pa izrazim, da sem prav zadovoljen tukaj. — Takoj ko smo zvedeli, da bode Italija napovedala Avstriji vojno, je nas popadla silovita jeza in ob enem odločnost, da se hočemo z veseljem podati na to zverino, kajti drugače ne morem imenovati Taljana. Zapustili smo tedaj vojašnico in se utrdili zunaj, par sto metrov od nje. Prvi strel smo oddali dne 25. maja. Drugi dan je že sovražni zrakov plov podal prvi pozdrav z bombo, ki je padla nekaj metrov od nas brez učinka. Nekaj dni zatem so nas pa že sovražniki zapazili in so nam poslali nekaj granat na ogled, pa nam niso nič škode napravile. Nato smo začeli na novo kopati okope nekaj streljajev od prvih in se preselili 6. junija v nje, kjer še danes stanujemo; torej že dva mesca na istem prostoru. Seveda je nas Taljan že tudi tukaj škropil z različnimi kroglicami, ampak zadel nas ni. Koliko smo že mi poslali polentarjev v krtovo luknjo, Vam ne morem povedati, mislim pa, da zelo veliko število. Ti ne bodo več jedli polente. —

Kar se tiče življenja tukaj, imamo prav dobro. Zadnje čase dobivamo tudi vino, vsak mož na dan pol litra. Hrane imamo tudi dovolj. Pa tudi zabave nam ne manjka. Imamo razne instrumente za igrat, tako, da je včasih naravnost veselo. Toda pri vsem tem imamo domotožje. — Videli bi zopet rad Vas in moje znance in mojo ljubo domovino. — Kar se tiče vojne v Galiciji, upam, da je bode kmalu konec. Ravno sedaj je prišel brzovjav, da so zopet ujeli en četrť milijona Rusov. Sedaj oblegujejo Varšavo. Z združenimi močmi bomo potem zasledovali Italijana ter ga gnali do Rima. V to nam pomagaj Bog. V tem upanju sklenem to pismo ter Vas prisrčno pozdravim Vaš udani sin Anton.“

Naročajte „Dolenjske Novice!“

„Dol. Novice“ bi ne smele manjkati v nobeni hiši na Dolenjskem.

Domače in tuje novice.

Narodno romanje na Brezje je bilo zares velikansko. Smemo trditi, da še slovenska zemlja takšne skupine pobožnih slovenskih romarjev ni videla. Še pozni rodovi bodo pomnili romanje ob 85 letnici rojstnega dne Njegov. Vel. Franca Jožefa I. Prišlo je romarjev od vseh strani k Mariji Pomočnici deloma z dolgimi vlaki in z veliko vozovi, deloma pa peš — bilo jih je okolu 15.000. Slovenski naš narod je na najbolj ginljiv in gotovo tudi najuspešnejši način v celonočni molitvi dočakal 85 letni rojstni dan svojega preljubega cesarja. — Cerkveni govornik, veleč. g. kanonik dr. E. Lampe je dokazal v vzvišeni besedi poslušalcem, da je vzrok sedanje strašne vojske iskati v poželenju oči, v poželenju mesa in v napuhu življenja. Ves govor je natisnjen v „Slovencu“. — Pred cerkvijo je pa govoril državni poslanec g. dr. Anton Korošec in istotako navdušil množico za zvestobo do cesarja in do Avstrije in za zvestobo do katoliške cerkve. — Po sveti maši je v cerkvi in na obširnem trgu molil ves narod skupno s svojim presvetlim nadpastirjem k presv. Srcu Jezusovemu za cesarja, za našo širno in ožjo domovino, za častno zmago avstrijskemu orožju in za skorajšnji mir, potem za vse naše padle vojake, za žalostne zaostale in za vse navzoče ter se končno priporočil mogočni priprošnji Marije Pomočnice na Brezjah. — Nato je vstalo vse ogromno ljudstvo ter z gromovitim navdušenjem zapelo cesarsko pesem, ki naj večno odmeva po širni slovenski zemlji in po celi mogočni državi habsburški!

Na brzovjavno izrečeno udanostno poklonitev romarjev je došla od presvitlega cesarja brzovjavka: „Preblagorodnemu gospodu deželnemu glavarju dr. Šusteršiču, Ljubljana. Schönbrunn. Njegovo ces. in kr. apostolsko Veličanstvo se najprisrčneje zahvaljuje na božji poti Marije na Brezjah zbranim slovenskim romarjem za pobožne molitve in za izraz zveste udanosti. Na najvišje povelje: baron Schiessl.“

Farna procesija k sv. Roku gre, kakor je bilo že oznanjeno, v nedeljo, 22. tega meseca. Ob četrť na tri se zberemo v kapiteljski cerkvi, kjer bodo litanije M. B. in blagoslov. Nato gremo v procesiji v Šmihel, kjer se nam pridruži šmihelska procesija. Pri sv. Roku bo pridiga, darovanje za tukajšnji „Rdeči križ“, pete litanije vseh svetnikov in molitev za mir. Sprosilimo smo že od Boga lepe uspehe. Molimo in prosimo Ga še za končno zmago našega orožja in za skorajšnji mir. Ob enem se pa priporočimo sv. Roku, mogočnemu zaščitniku zoper kužne bolezni, naj on za nas prosi Boga, da nam s to strašno šibo božjo, ki navadno po vojski sledi, blagohotno prizanaša.

General Borojevič častni občan bele Ljubljane. Ljubljanski občinski svet je imenoval zmagovitega generala Svetozarja pl. Borojeviča, našega hrvaškega rojaka in dičnega vojskovodjo ob Soči, častnim občanom mesta Ljubljane. Borojevič si to odlikovanje popolnoma zasluži. Saj je znano vsakemu Slovencu, da je general Borojevič tisti železni mož, kateri s svojo armado že nad dva mesca kljubuje silnim italijanskim napadom ob Soči in tako zadržuje, da se italijanska armada ne razlije po naši slovenski domovini. Slava našemu sedanjemu Radeckiju — generalu Borojeviču!

Duhovniške izpremembe. Podeljena je župnija Sv. Gora č. g. Dominiku Janež, župniku na Studenem. Stalni pokoj je dovoljen č. g. Ivanu Pelc, župniku v Hinjah. Premeščen so gg.: Anton Porenta iz Trebelnega za župnega upravitelja v Hinje; Francišek Pfajfar iz Velike Doline na Trebelno; Francišek Pavlič iz Mirne peči v Veliko Dolino. Nameščen so gg.: Mihael Zevnik, valetudinarij v Velesovem, za

kaplana v Begunjah na Gorenjskem, in sem. duhovnika: Ivan Platiša za drugega kaplana v Šmarju in Ivan Sadar v Mirni peči.

Koncert v Toplicah v prid bolnim vojakom priredijo v nedeljo, dne 22. t. m. ob polu 8. uri zvečer novomeški prijatelji godbe.

Umrl je 14. avgusta gospod Fidelius Schlatter, inšpektor c. kr. avstr. drž. železnic, za kratko in mučno boleznijo. Truplo ranjcega se je preneslo 16. avgusta iz bolnice č. gg. Usmiljenih bratov v Kandiji na tamojšnji kolodvor, od koder se je odpeljalo v Inmost k večnemu počitku. Spremlilo ga je na zadnji poti na kolodvor častno število njegovih gg. soursadnikov c. kr. žel. stavb. vodstva in najodličnejše gospode iz Novega mesta, iz cerkvenih in svetnih uradov in iz drugih stanov, dam in gospodov. Pokojnik je bil mož lepega značaja, prijaznega in ljudomilega srca in dober uradnik. — Sveti mu večna luč!

Iz ruskega ujetništva je že večkrat pisal I. Fabjan, brat novomeškega gostilničarja. Biva v Simbirski guberniji mesto Karson, vas Kitofka. — Drugi brat je pa na avstrijski trgovski ladji bil zajet in je zdaj jetnik na Azorskih otokih.

„Rudečemu Križu“ so darovale namesto razsvetljave na predvečer rojstnega dne presvitlega cesarja Franca Jožefa I. potom mestnega županstva sledeči: Člani mest. obč. odbora 50 K, gospa Marija Novak 50 K. Nadaljne darove v ta namen sprejemala bode hvaležno mestna blagajna ter objavili p. n. darovalce v prihodnji številki „Dol. Novic“.

Razglas. Od raznih predmetov, ki so obležali na bojiščih in od onih predmetov, ki jih je imelo izven vojašnic nastanjeno moštvo, katero se je vrnilo (ranjeno) z bojnega polja, se je izgubilo mnogo kosov vojaških oblek in druge opreme na ta način, da se jih je zavleklo v ozemlju zadaj za bojnim poljem. Taki obležali predmeti so se našli tudi po kolodvorih in železniških vozovih. Ker ima civilno prebivalstvo, kakor kaže izkušnja veliko nagnenje nakupovati take stvari za spomin, se mora v varstvo interesov vojaškega erarja paziti na to, da se taka zloraba prepreči, kakor tudi na to, da se ti predmeti za čete, ki odhajajo na bojišče zbirajo in se jim dajo na razpolago. Tem povodom se opozarja na to, da se mora predmete, spadajoče k vojaški upravi, kakor obleke, opreme, odeje, daljnogleda, kolesa, orodje, posode, konjske opreme, sedla, puške, samokrese in pištole, sablje, municijo, ovoje od topniških izstrelkov itd. nemudoma oddati na najbližnje vojaško poveljstvo ali najbližnjo upravno oblastvo (občinski urad, c. kr. okrajno glavarstvo, c. kr. policijsko ravnateljstvo) ali pa na najbližnjo orožniško postajo. Osebe, ki bi take predmete našle in jih oblastvu ne izročile, zakrivate po vrednosti, najdenega predmeta prestopok po § 201 lit. c. kazenskega zakonika in bodo primerno kaznovane. Občinski uradi morajo najdene predmete, ki so se jim izročili, takoj oddati najbližnjemu vojaškemu poveljstvu in proti osebami, ki bi se proti temu razglasu pregrešile, prijaviti kazensko ovadbo. C. kr. okr. glavarstvo v Rudolfovem.

Cena za prodajo sena, ki jo je razglasila c. kr. deželna vlada za Kranjsko z dne 9. avgusta 1915. V sporazumu s c. in kr. 5. armadnim etapnim poveljstvom določa deželna vlada do preklica, da se pri prodajanju sena v deželi Kranjski naslednje najvišje cene za meterski stot ne smejo prekoračiti, in sicer:

za prešano seno . . . 8 K 50 v,
za rahlo seno . . . 7 K 50 v.

Prestopki te odredbe se kaznujejo, v kolikor ne prihajajo v poštev strožja določila §§ 7 do 9 cesarskega ukaza z dne 1. avgusta 1914, drž. zak. štev. 194, po ministrskem ukazu z dne 30. septembra 1857. l., drž. zak. štev. 198, z denarjem od 2 do 200 K ali z zaporom od 6 do 14 dni.

Proslava cesarjeve 85 letnice v bolnici Usmilj. bratov v Kandiji.

Na predvečer cesarjevega 85 letnega rojstnega dne aranžiral je gosp. poročnik Julij Bučar pred okrašeno cesarjevo soho mali orkester, pri katerem so sodelovali sledeči gospodje in gospodične: Vitez pl. Klodič, stotnik Guštin, Mundi Kastelic, dijak Lončar, Magda Kastelčeva in Ervina Ropasova.

Preč. g. p. prijor Polykarp Vaupotič pozdravil je v kratkem in lepem govoru navzočo gospodo in vojake. Nato je začel igrati orkester. Lepo ubrana godba je trajala eno uro. Živijo-klici in ploskanje je bil znak hvaležnosti izborni godbi, katero bi pač vsi še radi dalj časa poslušali. Pred godbo dobili so vojaki čašo pive, smodke in cigarete. Tudi med in pa po godbi se jim je postreglo s pivom, katero je daroval gosp. dr. Globevnik. Za smodke in cigarete gre zahvala g. dr. Globevniku, gosp. praporščaku Erhartiču in preč. gosp. župniku Dolinarju. Koncem orkestra se je vojak Pernuš, rodom iz Bleda, primerno zahvalil za lepo zabavo in napravo.

Na dan praznovanja je bila pa zjutraj sv. maša s petjem za dober izid vojske, za blagor in ohranitev Nj. Veličanstva in pa za vojake. Na koncu sv. maše zapela se je cesarska himna.

Opoldne se je postreglo za priboljšek vsem bolnim in ranjenim s pečenko.

Popoldne je napravila novomeška podružnica Rdečega Križa, pod vodstvom preblagorodne gospe dr. Šegulove, za vojake, ki lahko hodijo, izlet k sv. Roku. Vsak vojak je bil postrežen z izbornim šarteljnom, dobrim vinom in cigaretami. Stregle so jim gospa dr. Šegulova, gospodične: abiturjentinja Mira Roginova, Marlena Šegulova, Binca Ahačičeva, Martina Ferličeva, Paula, Julči in Valči Zurčeve. K izletu so se pridružili tudi č. g. župnik Trškan, g. praporščak Erhartič in pa g. poročnik Jul. Bučar, kateri je skrbel tudi za zabavo. Ročna harmonika in pa domače pesmi so to še olepšale.

Narava sama je prispevala z njenim ugodnim vremenom k tako velikemu prazniku, k prazniku, katerega bo težko še kaka monarhija mogla doživeti. Bog Vsegamogočni gleda na junaške vojake, ki žrtvujejo svoje življenje, svoj dom in svoje drage za obrambo in ohranitev svoje domovine. Neznosni sovražniki in krivoprišestni izdajalci, ki so nam hlinili zvestobo zavezništva, hočejo nam ukrasti našo lepo domovino. Toda prošnje vernega in zvestega našega ljudstva done do Onega, ki z nepristranskim očesom potrpežljivo gleda na celi svet, na dobre in slabe; in te prošnje ne bodo zaostale brez uslišanja. Najvišji vladar neba in zemlje bo podaril našemu presvitlemu vladarju zadostilo, častni mir in pa znanje pravega prepričanja, s katerim ljubi naša Avstrija, naša domovina, našega presvitlega cesarja.

To je bil toraj namen prireditve proslave na čast Nj. Veličanstvu, namen požrtvovalnega p. n. ljudstva, ki je hotelo s tem olajšati ubogim vojakom bol in rane, pridobljene za vero, dom in cesarja.

To je bil tudi čut vojakov do onih, ki so jim ta dan praznovanja s tako obilo postrežbo dokazali, da z njimi čutijo, trpe in bude. Pripomniti moramo še, da so preblagorodne dame preskrbele tudi za ostale vojake, katerim bolezen ni popustila iti k sv. Roku. Bili so na enak način postreženi doma v bolnišnici. Vino podaril je gosp. Majzelj iz Belecerkve, šartelj in cigarete pa gospe in gospodične tukajšnjega Rdečega Križa.

Vodstvo bolnice se v imenu vojakov, kakor tudi v svojem, najprisrčneje zahvali vsem, ki so na tako lep in nesebičen način sodelovali, žrtvovali in pomagali, da nam je bilo omogočeno napraviti tako lep praznik na čast našemu presvitlemu in predobremu

očetu cele monarhije, Nj. Veličanstvu cesarju Francu Jožefu I. Klic, ki doni do nebes, Bog ga ohrani in obvari še na mnoga-mnoga leta, nam bo ostal v vednem spominu.

Vsem našim dobrotnikom skupaj pa kličemo: Bog poplačaj tisočero!

Vojni pregled.

Laški napadi na doberdobsko planoto in pri Zagori so bili zopet z velikimi laškimi izgubami odbiti. — Na italijanski vzhodni obali so uspešno napadle naše mornarice; naša vozila so se vsa nepoškodovana vrnila domov. — V Italiji je splošno razburjenje zaradi vpoklica letnika 1876. — Italijanski listi poročajo, da je Italija izročila ultimatum Turčiji; sovražnosti se bodo pričele v malo dneh, ker ima nota zelo kratek rok. — Grki nočejo od svojih krvavo pridobljenih ozemelj niti ped zemlje odstopiti. — Grško razburjenje proti Angležem zelo raste in so ogorčeni nad sporazumom štirih.

Armada generala pl. Scholtza je ujela 12. avg. 900 Rusov in je zaplenila 3 topove in 2 strojni puški. Armada generala pl. Gallwitz pa je nadalje ujela 6550 Rusov, med njimi 18 častnikov in zaplenila 9 strojnih pušk in eno pjonirsko skladišče. — Nemci prodirajo vedno dalje proti Drini, na severu proti Rigi, na vzhodu proti Dvinsku in na jugu proti Vilni. — Ruski car bi rad vojno črto spremenil, po kateri bi ostala ruska armada v defenzivi do spomladi. Veliki knez Nikolaj pa je proti temu in želi, da se poizkusi še en ofenzivni sunek na neki drugi fronti. — Rusija nujno potrebuje municije in to tembolj, ker se je stavka v municijskih delavnicah še bolj razširila in postaja zelo resna. — Naši so uspešno obstreljevali laški tabor pri Krminu. — Na Tirolskem je streljala laška armada na lastne čete. — Naš podmorski čoln „XII“ se ni vrnil in se je najbrže potopil z vso posadko na severnem jadranskem morju. — Pa tudi italijanski podmorski čoln je bil uničen v Tržaškem zalivu in niso mogli nobenega rešiti od posadke. — Italijani že sedaj tožijo o mrazu, kaj bo še le pozimi. — V Argonih na zahodnem bojišču je bilo odbitih več francoskih napadov. — Francozi pokličejo moštvo, ki je bilo pri ponovni preiskavi spoznano za sposobno za vojaško službo, septembra meseca. — Nemški zrakoplovi so uspešno metali bombe na vojaške naprave v Harwichu na Angleškem ter so se vkljub močnemu obstreljevanju iz sovražnih trdnjav vrnilo nepoškodovani.

Nemške čete se bližajo utrdbam Kovna in je že obstreljavajo. — Velik laški tabor pri Krminu je razkropljen. — Zopet so bili vsi italijanski napadi krvavo odbiti. — Naš oklopni vlak je obstreljeval sovražno pehoto na robovih La Rocca in trenje pri delavnicah Adria. — Na jugozahodni bojni črti je splošno pomnoženo bojevanje. — Na Goriškem je vrgla naša artiljerija bombe v Škocijan, nakar je bežal sovražnik iz kraja.

Italijanski napadi na doberdobski planoti, na Krnu in na tirolski meji so bili zopet odbiti. — Neko našo pomorsko letalo je metalo 15. avg. bombe na štiri obrežne utrdbe pri Benetkah; razven ene, so razpočile vse vržene bombe v utrdbah. — Naše pomorsko letalo se je kljub močnemu obstreljevanju po sovražnih bojnih ladjah in po utrdbah vrnilo nepoškodovano. — Po italijanski uradni objavi je bil naš „U III“ 12. avgusta potopljen v južnem Jadranskem morju. Drugi častnik in 11 mož podmorskega čolna je bilo rešenih in ujetih. — Pritisk Italije na Srbijo radi izpraznitve albanskega ozemlja bode najbrže brezuspešen. — Nemške čete so predrle ruske postojanke na celi črti med Narevom in Bugom. — Zavezniške čete pa prodirajo čez vzhodno od Vlodave. — Rigo zapusti vsak dan do 12.000 oseb. — Nemci so se že celo približali Rigi, katero

mislijo napasti istočasno z morja in s suhega. — Rusi se zelo boje tudi za Petrograd.

Naše čete so prodrle 20 km jugozahodno od Brest-Litovska. — Sile, ki jih vodi nadvojvoda Jožef Ferdinand, prodirajo proti Janovu ob Bugu. — Severno od spodnjega Buga se bore v tesnem stiku z nemškimi jezdeci deli avstro-ogrskje konjenice. — Kovno pred padcem; nemške čete so že vzele jugozahodne utrdbe. — Na novo je zopet zaplenjenih 240 topov in ujetih 9300 Rusov. — Angleži so v velikih skrbeh radi vojnega položaja v Rusiji. — Tudi Francozi niso nič zadovoljni z Rusi. — Laški napadi so zopet krvavo odbiti med Krnom in Tolminom in na Tirolskem. — Dobrdboska planota se je nahajala včeraj popoldne zopet pod hudim ognjem topov. — Grško ministrstvo je odstopilo; kralj je sprejel demisijo ter pozval Venizelosa na razgovor; vse kaže, da se tudi Grška kmalu odloči. — V vzhodnih Argonih je bil vzlet en francoski jarek. —

Najnovejše vesti.

Dunaj, 18. avgusta. Uradno se poroča: Na italijanskem bojišču se je bil včeraj ljut boj na primorski bojni črti, medtem ko je bilo v koroškem obmejnem ozemlju primeroma mirno; na Tirolskem pa je trajal sovražni ogenj iz težkih topov in je bilo nekaj manjših napadov pehote. Na Goriškem so bili odbiti štirje napadi Italijanov na goro Sv. Martina. Pred goriškimi območjem je prej ko slej precej mirno. Pač pa divja za tolminsko območje ljut boj. Tudi tu so se izjalovili štirje sovražni napadi. Ravno tako so se izjalovili tudi sunki na naše postojanke na vrhovih severno od tolminskega območja. V tirolskem obmejnem ozemlju so bili odbiti italijanski napadi na Doblinger Riedel (ozemlje Dreizinien) in proti Milegni (planota Folgaria). Zanosito prešinjena spomina težke izkušnje v ognju in na vroče izbojevanje zmage praznuje danes složnega duha na severu in na jugu c. in kr. armada na bojišču rojstno slavje Najvišjega vojnega gospoda. V ponosni zavesti obnavljajo pod orožjem stoječi sinovi vseh narodov svojo obljubo zvestobe, ki jo je v minulih 12 mesecih že veliko najboljših zapečatilo s krvjo.

Namestnik načelnika generalnega štaba: pl. Höfer, fml.

Dogodki na morju. — Dne 17. avg. je neko naše brodovje tretjič obstreljevalo po Italijanih zaseden Pelagruž, medtem ko je istočasno operiral nek letalec nad otokom z bombami, s strojno puško in z letalnimi pišcami. Porušen je bil ob tej priliki od zadnjega obstreljevanja za stanovanje prirejeni svetilnik, nadalje so bile lope in šotori zažgani, ena postojanka topov je bila razrušena, uničenih je bilo nekaj na obrežju nakupičenih kupov materijala in več čolnov. Posadka se je skrivala v strelnih jarkih in v podzemeljskih prostorih in ni izvajala odpora. Sovražnih pomorskih sil ni bilo videti.

Poveljstvo mornarice.

Berlin, 18. avgusta. Veliki glavni stan: Trdnjava Kovno z vsemi utrdkami in neštevilnim materijalom, med tem več kot 400 topov, je od danes ponoči v v nemški posesti. Kljub najtrdovratnejši obrambi je bila vzeta s hitrim naskokom.

Najvišje vojno vodstvo.

Loterijske številke.

Trst, 11. avgusta 2 13 77 8 34

Listnica uredništva:

Več dopisov nam je došlo prepozno za to številko. Pridejo prihodnjič na vrsto.

Velika svota denarja 154-0-25

se zamore naključiti vsakomur, ki postane naš naročnik. — Brezplačna pojasnila pošilja: Srečkovno zastopstvo 13, Ljubljana.